

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧУГУЄВО-БАБЧАНСЬКИЙ ЛІСОВИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Т.в.о. директора Чугуєво-
Бабчанського лісового фахового
коледжу

Валерій СОЛОДОВНИК

02.09.2024

ПРОГРАМА
навчальної дисципліни
ЗВІРІВНИЦТВО І ЗВІРОРОВЕДЕННЯ

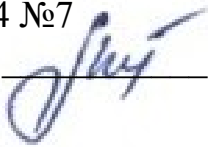
Освітньо-професійний ступінь	фаховий молодший бакалавр
Освітньо-професійна програма	Мисливське господарство
Галузь знань	20 Аграрні науки та продовольство
Спеціальність	205 Лісове господарство

Укладач: БЄЛОВА Людмила Юріївна, викладач Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу.

Рецензент: КАЛЬЧЕНКО Олександр Юрійович, викладач Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу.

Редактор: ГРАЙВОРОНСЬКА Зоя Іванівна, методист Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу

Програма складена на основі освітньо-професійної програми Мисливське господарство для підготовки здобувачів освітньо-професійного ступеня «фаховий молодший бакалавр» за спеціальністю 205 Лісове господарство.

Розглянуто і схвалено цикловою комісією
спеціальності 205 Лісове господарство
Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу.
Протокол від 27.06. 2024 №7
Голова циклової комісії Надія ЛІТВІНОВА

Погоджено методичною радою
Чугуєво-Бабчанського лісового фахового коледжу
Протокол від 28.06.2024 №6

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Мета курсу – дати студентам теоретичні і практичні знання, необхідні для організації виробництва супутньої і допоміжної продукції мисливських господарств.

Програма курсу передбачає вивчення видів звірів, які розводяться, основи розведення та утримання хутрових звірів, основи племінної роботи в звірівництві, годівля кліткових звірів, приватне звірівництво.

В ході викладання курсу питання розведення звірів повинні бути пов'язані з анатомією та фізіологією промислових звірів та птахів, товарознавством продукції мисливських та звірівницьких угідь, економікою додаткових галузей мисливських угідь.

В залежності від місця знаходження учбового закладу та матеріально-технічної забезпеченості предмета дозволяється вносити обґрунтовані зміни в послідовність вивчення учбового матеріалу та розподіл учбових годин за розділами, темами; в межах загального бюджету часу, що відведений на предмет, а також змінити окремі практичні заняття іншими, схожими за змістом.

Поточний контроль засвоєного матеріалу здійснюється шляхом опитування, виконання індивідуальних завдань, самостійної роботи. Підсумковий контроль – у формі диференційного заліку.

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Забезпечення сталого розвитку країни має супроводжуватися створенням безпечного стану довкілля для життєдіяльності суспільства, спираючись на досконалу правову систему, яка б базувалась на збереженні видового розмаїття представників тваринного світу. У цьому процесі центральне місце належить утриманню в штучних умовах та розведенню хутрових видів звірів. У сучасних умовах особливого значення набуває підготовка професійно грамотних фахівців з питань природокористування.

Метою вивчення дисципліни є професійна підготовка фахових молодших бакалаврів освітньо-професійної програми Мисливське господарство у галузі штучного розведення і вольєрного утримання хутрових видів звірів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Звірівництво і звіророзведення» є ознайомлення студентів з основними техніками успішного утримання хутрових видів звірів в штучно створени умовах, а також сформулювати вміння та навички щодо підбору оптимальної технології утримання та розведення хутрових звірів у напіввільних умовах.

Дисципліна базується на вивченні лісової зоології, ботаніки, екології, лісознавства, мисливського законодавства, менеджменту і маркетингу в мисливському господарстві, розведення та селекції мисливських тварин тощо.

У результаті вивчення навчальної дисципліни «Звірівництво і звіророзведення» здобувачі освіти повинні

знати:

- біологічні особливості хутрових звірів, придатних для вольєрного утримання,
- світові сучасні технології розведення хутрових звірів у штучних умовах,
- організаційні та економічні особливості хутрових господарств в різних ландшафтно-географічних зонах України.

вміти:

- проводити комплексний аналіз особливостей біології хутрових, які можуть бути об'єктами розведення та обрати види, найбільш придатні для різних ландшафтно-географічних зон України;
- підібрати оптимальну технологію утримання та розведення хутрових у напіввільних умовах з метою використання їх в мисливському господарстві та для отримання трофеїв;
- визначати основні економічні показники при вирощуванні хутрових у напіввільних умовах в різних ландшафтно-географічних зонах України.

А також набути:**Загальні компетентності (ЗК):**

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК8. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

ЗК10. Здатність працювати самостійно і в команді, ефективно спілкуватися з фахівцями інших професій різного рівня, приймати обґрунтовані рішення.

Спеціальні компетентності (СК):

СК1. Здатність застосовувати знання і уміння з лісівничих дисциплін та досліджень й практичний досвід ведення лісового та мисливського господарства у виробничій діяльності.

СК2. Здатність організовувати виконання виробничих завдань з ведення лісового та мисливського господарства.

СК3. Здатність до об'єктивного оцінювання стану дерев, лісостанів, особливості їх росту, а також стану мисливських угідь.

СК6. Здатність вибирати типове устаткування та машини для вирішення професійних завдань.

СК7. Здатність реалізовувати ефективні заходи з організації господарства, підвищення продуктивності насаджень, їх біологічної стійкості, ощадливого використання лісових ресурсів.

СК9. Здатність розуміти проєктну документацію, зокрема описи, положення, інструкції та інші документи.

СК10. Здатність організовувати роботу малих колективів виконавців.

СК11. Здатність формувати почуття відповідальності за виконану роботу.

СК12. Здатність формувати екологічне мислення і свідомість, ставлення до природи як унікальної цінності, що забезпечує умови проживання людства, особиста відповідальність за стан довкілля.

Результати навчання (РН):

РН1. Застосовувати базові гуманітарні, природничо-наукові та професійні знання для вирішення виробничих завдань лісгосподарської галузі.

РН2. Здійснювати пошук інформації з різних джерел для використання у професійній діяльності.

РН3. Знаходити оптимальні рішення у професійній діяльності, аналізувати та впроваджувати результати лісівничих досліджень.

РН6. Застосовувати знання із економіки, законодавчих актів, нормативнодовідкових матеріалів, організаційно-управлінської документації для ефективної організації виробництва.

РН7. Застосовувати знання з основ проєктування та організації ведення лісового, мисливського господарств, заготівлі лісопродукції.

РН8. Визначати лісівничо-таксаційні показники дерев і насаджень, їхню продуктивність та стан дерев, насаджень, довкілля, мисливських тварин, їхньої кормової бази.

РН9. Вирішувати виробничі проблеми, що виникають у процесі професійної діяльності з технологічних, технічних, правових, екологічних, економічних аспектів залежно від зональних умов.

РН11. Застосовувати знання з інформаційних та комунікаційних технологій з метою вдосконалення виробничих процесів у лісовому та мисливському господарствах.

РН12. Впроваджувати у виробництво проєктні рішення на засадах екологічно безпечних технологій та наближеного до природи лісівництва.

РН13. Організовувати та здійснювати виробничі процеси згідно з вимогами ергономіки та безпечних умов праці.

РН15. Організовувати та здійснювати роботи, спрямованні на підвищення біологічної продуктивності мисливських угідь.

ОРІЄНТОВНИЙ ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

№ те ми	Найменування розділу, теми	Кількість годин			
		всього	лекція	практ	самост.
	Вступ	1	1		
1.	Основи розведення та утримання	15	7		8

	хутрових звірів.				
2.	Основи племінної роботи в звірівництві.	14	6		8
3.	Годівля кліткових звірів.	14	8		6
4.	Приватне звірівництво.	15	7		8
	Контрольна робота	1	1		
	ВСЬОГО	60	30		30

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Вступ

Мета та задачі курсу. Його зміст, зв'язок з іншими дисциплінами та значення в майбутній роботі мисливствознавця.

Тема 1. Основи розведення та утримання звірів.

Сучасний стан звірівництва. Коротка історія виникнення і розвитку звірівництва.

Види звірів, які розводяться на фермах. Змінення кліткових звірів у процесі одомашнення. Породоутворення у звірівництві.

Генетичні основи розведення звірів. Властивості хромосом та генів. Фенотип та генотип. Форми мінливості. Закономірність наслідування якісних та кількісних ознак кліткових звірів.

Утримання кліткових звірів. Основні вимоги до території звірівницьких господарств. Система утримання звірів: шедова та комбінована. Типи кліток, будиночків, шедів для різних видів кліткових звірів. Режим утримання, способи відлову та перенесення звірів.

Матеріал для самостійного вивчення.

Біологічні властивості кліткових звірів. Загальнобіологічні основи розведення звірів.

Студенти повинні:

Знати основні господарські та корисні ознаки і біологічні особливості звірів, яких розводять на фермах; загальнобіологічні та генетичні основи розведення звірів системи та режим утримання звірів;

Вміти обґрунтовувати вибір того чи іншого виду звірів для розведення на фермах; застосовувати схему генетичного аналізу при розведенні звірів; визначати оптимальну систему утримання різних видів кліткових звірів.

Тема 2. Основи племінної роботи в звірівництві.

Структура основного стада. Племінні та товарні ферми, їх задачі. Сутність, задачі та елементи племінної роботи в звірівництві. Методи оцінки продуктивних та племінних якостей звірів.

Строки і правила відбирання та вибракування звірів. Принципи комплектування основного стада та племінного ядра.

Методи розведення та правила підбору пар звірів. Племінний облік в звірівництві. Позначення виду та типу звірів, їх лікування та татуїровка.

Матеріал для самостійного вивчення.

Розрахунок розміру племінного ядра. Строки та правила завою племінних звірів.

Документи племінного обліку, правила їх ведення.

Студенти повинні:

Знати строки та правила відбору і вибракування звірів; принципи комплектування основного стада та племінного ядра; способи оцінки племінних та продуктивних якостей звірів; методи розведення та правила підбору пар в звірівництві; правила оформлення документів племінного обліку.

Тема 3. Годівля кліткових звірів.

Особливості травлення хутрових звірів. Хімічний склад кормів. Значення годівлі в поліпшенні продуктивних та племінних якостей звірів. Значення в харчуванні звірів складових частин корму. Потреба звірів в енергії.

Характеристика кормових засобів для хижих звірів. Корма тваринного походження. Порівняльна характеристика м'ясних та рибних кормів. Специфічні явища, що викликаються деякими кормами та заходи профілактики.

Молочні корма. Рослинні корма: зернові, соковиті. Додаткові мінеральні та сухі корма. Основні відомості про зберігання кормів.

Нормована годівля звірів. Норми годівлі звірів та фактори, що впливають на них.

Підготовка кормів до годування. Технологія приготування кормосуміші, вимоги, що висуваються до неї. Короткі відомості про обладнання кормокухні. Вимоги до режиму годівлі та заходи по раціональному використанню та зниження витрат кормів.

Матеріал для самостійного вивчення.

Техніка складання раціону. Перевірка вірності складання раціону. Розрахунок кількості порцій на секцію звірів.

Задачі та особливості годівлі звірів в різні фізіологічні та вікові періоди. Норми годівлі та приблизна структура раціонів для звірів в період лактації та вирощування молоді, гону та вагітності.

Особливості годівлі гризунів. Корма, що використовують в розведенні нутрій і кролів. Потреба звірів та нутрій в поживних речовинах та енергії.

Норми годівлі, та приблизна структура раціонів для кролів та нутрій в різні фізіологічні періоди.

Студенти повинні:

Знати значення складових частин корму в харчуванні звірів; методи оцінки поживної та енергетичної цінності кормів; порівняльну характеристику основних кормових засобів; технологію приготування кормів; вимоги до кормосуміші; особливості годівлі звірів в різні вікові та фізіологічні періоди; техніку складання раціону; заходи по раціональному використанню кормів;

Тема 4. Приватне звірівництво.

Господарсько-корисні ознаки та кольорові форми лисиць та песців. Завдання, напрямки племінної роботи в розведенні лисиць та песців. Особливості відбору і вибракування, комплектування основного стада лисиць, песців. Фізіологія та техніка розведення лисиць та песців. Ознаки нормального і ненормального щінення. Перший огляд і реєстрація поносу.

Щінення і вирощування молоді лисиць і песців. Ознаки щінення. Заходи збереження новонародженої молоді. Ріст і розвиток, способи відсадки, особливості вирощування молоді лисиць і песців

Господарсько-корисні ознаки та кольорові форми норок. Задачі і напрямки племінної роботи в розведенні норок. Особливості відбору і вибракування, комплектування основного стада норок. Особливості розмноження норок. Строки, методи та техніка гону. Особливості комплектування основного стада кролів і нутрій. Фізіологія і техніка розмноження кролів, нутрій. Особливості розмноження, способи злучки кролів, нутрій.

Матеріал для самостійного вивчення.

Строки і правила підготовки до гону. Техніка і методи гону лисиць і песців. Сезонна і цілорічна система розмноження. Особливості вагітності, щінення, лактації, росту і розведення кролів і нутрій. Спрямоване вирощування молоді.

Студенти повинні:

Знати особливості розмноження кліткових тварин, техніку і методи гону, строки і способи визначення вагітності, підготовка до щінення кліткових звірів; порядок контролю за ходом щінення та розвитку молоді; заходи по збереженню новонародженої молоді кліткових звірів; особливості вирощування різних видів кліткових звірів.

Рекомендації що до виконання самостійної роботи

Для оцінки самопідготовки студенти виконують самостійну роботу у вигляді есе. Есе повинно містити думку автора стосовно визначеної теми.

При написанні необхідно вказати суть даного питання, відповідь можна супроводжувати малюнками, схемами і т.п. Структура включає в себе титульний лист із зазначенням дисципліни, теми, ПІБ студента і викладача, крім того, в структуру входить вступ, основна частина есе, висновок, список літератури (якщо є посилання на джерела). Загальний обсяг становить 3-5 аркушів формату А4. Під час виконання ІНДЗ студент повинен продемонструвати вміння у сфері науково-дослідної діяльності. ІНДЗ студенти виконують самостійно протягом вивчення дисципліни з проведенням консультацій викладачем дисципліни відповідно до графіка навчального процесу. Студенти набувають навичок самостійної роботи з літературою, навчаються порівнювати, аналізувати та систематизувати інформацію.

Індивідуальні завдання

Індивідуальне завдання виконується студентами у вигляді презентації.

Презентація має містити не менше 15–20 слайдів. До презентації додається пояснювальна записка формату А4, в якій є вступ, основна та заключна частини, також додається перелік електронних ресурсів, з використанням яких було зроблено презентацію. Розкриття питання оцінюється максимально в **5 балів** (шкала наведена вище). Кількість слайдів, якість тексту та ілюстрацій, новизна, логічність викладення матеріалу оцінюється максимально в **5 балів**. Максимальна кількість балів, яку отримує студент за оформлення пояснювальної записки також становить **5 балів**, при цьому враховуються кількість сторінок, наявність структурних частин (вступ, основна, узагальнення), наявність переліку електронних ресурсів, логічність викладення матеріалу. Захист відбувається в усній формі (максимально **5 балів**).

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

Для засвоєння знань і навичок з дисципліни «Бджільництво» використовуються такі методи навчання:

- словесні (пояснення, бесіда, лекція, дискусійне обговорення проблемних питань);
- наочні (слайдові презентації у програмі Microsoft Office PowerPoint, науково-популярні фільми, роздатковий матеріал);

ФОРМИ КОНТРОЛЮ:

- поточний (опитування, тестування);
- рубіжний (контрольна робота);
- підсумковий (диференційний залік, тестування).

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи студентів здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні та контрольні роботи.

Підсумковий контроль проводиться у формі комп'ютерного тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється студентам у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності студентів здійснюється у формі диференційного заліку.

ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка на лекційному занятті виставляється за активність студента під час дискусії, якість конспекту, командні проекти, зроблені доповіді, презентації,

реферати.

Під час підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є стандартизовані комп'ютерні тести.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Поточний контроль успішності здобувачів освіти здійснюється

за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

«Відмінно» Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.

«Добре» Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.

«Задовільно» Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.

«Незадовільно» Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ЛІТЕРАТУРИ

1. Тунік А. Г., Домніч А. В. Дичорозведення та звірівництво : конспект лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Лісове господарство» освітньо-професійної програми "Мисливське господарство та рослинні ресурси". Запоріжжя : ЗНУ, 2021. 81 с.
2. Технологія виробництва продукції кролівництва та звірівництва : навчальний посібник / О.В. Бойко [та ін.]. - К. : НУБіП України, 2024. - 488 с. - ISBN 978-966-2499-50-6 URI <https://dglib.nubip.edu.ua/handle/123456789/5524>
3. Зайцев О. Г., Бурсова З. А., Поляков К. С. Звірівництво. А...: Урожай, 1984.- 120 С
4. Петриченко В.В. Вольєрне утримання диких копитних: навчально-методичний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра

спеціальності «Мисливське господарство» / В.В. Петриченко, Н. Ю. Рубцова. – Запоріжжя: ЗНУ, 2015. – 105 с.
<https://drive.google.com/drive/folders/1QevvIjlDirwStyjcUuWPOeo6w9yGPFYf>

5. Волох А.М. Вирощування диких копитних: монографія, 2020 -400 с.
<https://drive.google.com/drive/folders/1QevvIjlDirwStyjcUuWPOeo6w9yGPFYf>

- 6.